

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni;
za četrť leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne
vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za
večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štey. 143.

V Ljubljani, 10. marca 1902.

Poštno-hran. št. 849.872

Kmetovalec — trgovec.

Vže od nekđaj zavıdajo kmečki gospodarji kramarja, ali trgovca v vasi zaradi njegovega poklica. Vsaj ni nič lažjega, nego nakupiti blaga v večji množini prav po ceni in ga potem na drobno prav osoljeno prodati. Pri tem je človek poleti in po zimi lepo pod toplo streho, ni mu treba težko delati, ljudje mu sami nosijo denar na dom, z eno besedo, v malo letih lakho postane človek bogat mož. Tako ljudje mislijo. In vendar je že marsikak trgovec prišel na boben. Mej nakupom in prodajo mora biti torej še nekaj posebnega vmes, kar tvori ravno bistvo trgovine. Mi imenujemo ta nekaj „preračunanje“, Anglež ga zove „kalkulacijo“; umevati imamo pod to besedo pretehtavanje vseh okolnostij pri kupčiji in njenem razvitku na ta način, da prinese dobiček. Zato ni dovolj samo, da zna kdo računati, ampak tudi ne sme zabiti nobene važne okoliščine. To je vse!

Ravno to stori lakho tudi kmetovalec-gospodar. Le škoda, da mnogi kmetovalci ne morejo umevati, da je treba tudi kmetovanje uravnati po istih pravilih, katerih se drži trgovec in ker tega ne store, zato tudi većinoma nimajo pokazati nobenega vspeha, ampak le životarijo.

Tako gre od leta do leta in veseli so, ako opazijo, da ne gre vse skupaj rakovo pot. V sledečih vrsticah hočemo kmetijstvo smatrati kot nekako kupčijo in temu pridejati nekaj opomb.

Trgovec v vasi je kupil trgovino od prednika za 1000 kron. Teh 1000 kron je njegov temeljni založni kapital. Tudi kmetovalec ima tak založni kapital, to je njegova domačija s hišo, hlevom in podom, njegovo polje, travniki in in druga zemljišča. Vse to je njegova nepremičnina in se ima ceniti za ono ceno, za katero se sleherni dan lakho proda mej brati. Recimo, prazna kmetija z zemljišči vred je vredna svojih 12.000 kron. To je založni kapital kmetovalčev, naj ga vže podeduje, prevzame ali priženi.

Trgovec je koj ob prihodu dal napraviti novo okno za izložbo, v katerem kaže svoje blago skrbno in lično razpostavljeno. To okno ga je gotovo stalo do 100 kron, tudi ta izdatek je treba računati k založnemu (osnovnemu) kapitalu.

Iz tega vidimo, da je osnovni kapital od leta do leta večji ali manjši, da se spreminja.

To se godi tudi pri kmetovalcu. On n. pr. osuši kak travnik, stroške zato mora smatrati za osnovno glavnicu. Ako nasadi drevje, napravi plot, tlaka gno-

jišče, je vse to pripisati k osnovni glavnici.

Dalje je trgovec prevzel od svojega prednika opravo in skladišče blaga. To je poleg njegove gotovine njegova opravilna glavnicu.

Tudi kmetovalec ima opravilno glavnicu, to so vozovi, plugi in drugo orodje, tako imenovani mrtvi inventar, dočim so njegove domače živali, krave, voli, konji, kokoši, živi inventar.

Tudi ta se časoma preminja v svoji vrednosti. Vozovi in plugi se obrabijo, so manj vredni, voli se lakho z dobro krmo odebelijo, so torej več vredni.

Ko je trgovec prevzel od prednika to gotovino, je delal 3 dni brez prestanka, da je vse napisal, kar je bilo pohištva in blaga. To je imenoval „inventuro“ in jo je smatral za najvažnejši posel svojega poklica.

Tudi kmetovalec bi moral napraviti tak zapisnik vsega svojega premičnega in nepremičnega blaga!

Vže tukaj je spodtika pri večini gospodarjev. Mislim, da bi prav lakho naštel one gospodarje, ki imajo take zapisnike, na prste leve roke. Kmetovalec po navadi pravi: „Ej, za božjo voljo, koliko parizarjev, dreves in krav imam, to bom vendar vedel!“

Seveda, to vže ve, pa vendar bi moral imeti to črno na belem,

Zakaj neki? — Ko je leto pri kraji, treba je napraviti nov zapisnik, kajti marsikaj se je vtegnilo spremeniti; mesto starega lesenega pluga je morda nov železen Jakov plug, voz za seno je služil celo leto, se je obrabil in je manj vreden. Mesto majhne krave s 350 kg stoji morda pred jasli težka pincgavka s pol tone teže. Ako primerja gospodar vrednost svojega inventarja v pretečenem letu z vrednostjo sedanjega, tedaj bo našel večjo ali manjšo svoto. V prvem slučaju je njegovo premoženje večje, v zadnjem pa je šlo z domačijo navzdol. V obeh slučajih pa je njegova dolžnost, da preišče, kje je prav za prav trn vmes in ako je to uganil, potem ne bo težko, izogniti se napaki naslednje leto, oziroma oni vejici, ki mu je dala več dobička, posvetiti večjo pozornost. Seveda je vpisati v inventar tudi vso gotovino in vrednostne papirje, kakor se tudi ne sme zabiti na morebitne dolgove in tirjatve.

Inventura je za kmetovalca nekako spraševanje vesti, brez katerega naj nikari ne pričakuje odveze, pokore in odpuščanja gospodarskih pregreh.

Kako krasen čas ima kmetovalec, da napravi tak premoženjski zapisnik, tako inventuro.

Tako-le okrog Božiča proti Silvestrovemu večeru, ko leži zunaj sneg do kolen in je celo pot v gostilno neprijetna, v tem času dije od zelene peči sem proti mizi tako ljubezniva toplota in če tudi je roka za pero precej okorna vsled utrudnega dela, četudi pri tem delu pipica desetkrat ugasne, to nič ne de, saj pisava ne dela moža, kakor bi obleka ne smela tvoriti žene, ampak delo. In tako ni samo vožnja gnoja, kidanje in krmljenje krav, ali mlačev, ampak delo je tudi pisanje, sestava inventure. Kar velja, to je, bodi naše načelo brez vsakega olepšavanja.

Tu bi bila zopet lepa prilika, ki se nudi našim kmetijskim družtvom, da z besedo in svetom vplivajo na svoje članove. Vsakoletna inventura je prva stopinja do zboljšanja gospodarstva in primeroma tudi najlažjo stopinja.

Vsako leto po zimi, ko delo itak zastaja, posvetimo tej stvari nekoliko dnij in delo je pri kraji.

Krivčev Peter je napravil tako inventuro preteklo zimo in se pri tem hudo jezil nad svojo družino, nad hlapcem in deklo in nad samim seboj!

E, zakaj neki?

No, ko je hotel zapisati svoje pluge, se je moral prepričati, če so tudi v resnici v kolarni in tu je našel, da manjka enemu črtalo (nož), pri drugem je bilo kolo strto pri lužni, enih kolec sploh ni bilo dobiti; spomnil se je, da si je Pozabnikov Jurče vže pred štirimi meseci enkrat izposodil plužno in jo še doslej ni vrnil.

Z eno besedo, kamor koli se je ozrl Krivčev Peter, povsod je našel kako zanikernost in nered. Ko je tako hodil po domačiji in vtaknil glavo v vsak kotiček, je stikala družina glave: „Jojmene, če gospodar to vidi, bo pa spet ropot!“ Tako so šepetali in urno pospravili v red, kar se je dalo, predno bi gospodar prišel temu na sled.

Večkrat je Peter pri svojem potovanju zmajeval z glavo, toliko nereda pač res ni pričakoval v svoji hiši. Našel je marsikako delo za svojo družino, ki se je dalo čisto dobro opraviti sedaj po zimi in ki bi se bilo sicer prezrlo. Tu je našel podrto ograjo pri zelenjadnem vrtu, v steni pri svislih je manjkalo nekaj desk, nekje so vratca visela na enem samem tečaju, gori na slemenu je ropotal veter s trhlo, omajano desko.

Peter je bil tako pretkan, da si je vsak pogrešek zaznamoval in glej: njegovi ljudje so imeli do spomladi dela čez glavo, lenobe ni bilo treba pasti.

Tudi to je neprecenljiva dobrota vsakoletne inventure, da igra vlogo čudodelne škrinjice, s katero v roki je treba vsaj enkrat na leto temeljito pregledati hišo, kaščo in hlev.

Pa tudi marsikako veselje je vžil Peter pri tem. Pred dvema leti zasajena drevesca so imela že znaten prirastek, v kašči je bil še lep kupček rži in pšenice, gotov denar. Na hlevu je bilo sena še dovolj do prvega zelenja, v hlevu sta čakala dva rejena voliča kupca. Vsejedno je veselo, ko človek vse to vidi in more reči: To je moj dom in moja last!

Po „Prakt. kmetovalcu“.

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Kako se prirejajo kmetijske poskušnje?

Kot nekako dopolnilo dajemo poljske pridelke, dobljene na poskusnem polji tudi še kemično in fizikalčno preiskovati; če hočemo dobiti tu porabljive rezultate, moramo poskušnje na pr. od semen, slame, sena, pese, krompirja itd. tudi pravilno vzeti, tako da v resnici dobimo prave počezne poskušnje. Način, po katerem se jemlje take poskušnje, je pri raznih pridelkih različen in ker kmetovalec takih poskušenj ne izvršuje sam, stori prav, ako se v tem oziru posvetuje s strokovnjakom (kemijsko preskuševališče v Ljubljani).

Ako se je poskus v enem letu še tako dobro posrečil, vendar umnemu in previdnemu gospodarju to še ne zadostuje, on namreč ve, da vsako leto s svojim vremenom vtisne vsakemu poskusu zelo oster pečat in to tembolj, čem bolj enostransko je bilo vreme v eni ali drugi smeri.

Zelo lahko je mogoče, da je letošnji rezultat i po kakovosti i po množini pridelka popolnoma

različen od lanskega ali prihodnjega in sicer edino le vsled različnega vremenskega značaja in naloga modrega gospodarja je, da z večletnim opetovanim poskusom določi rezultat, ki odgovarja povprečnim podnebnim razmeram njegovega kraja. Postavimo si za načelo, da vsak poskus vsaj 3 leta zapovrstjo ponavljamo.

Pravila, ki smo jih doslej naveli, morajo biti kmetovalcu, ki dela poskuse zunaj na polji, vedno pred očmi in vže tu lahko omenjamo, da isto, kar za polje, velja tudi pri poskušnjah v hlevu. Stvar kmetovalčeva je le, da ta pravila pri posameznem poskusu na umen način vporabi in tako dobi kaj veljaven poskus.

Ni mogoče, da bi tu za vsak poskus, ki bi ga vtegnil gospodar kedaj napraviti, podajali posebna pravila, če bi naveli še tako veliko število slučajev, vendar bi naloga še ne bila pri kraju, zato, ker so okolnosti, v katerih se delajo poskusi, preraznolike. Zato navajamo tu le par zgledov, kako se delajo kmetijske poskušnje, za podlago pa hočemo vzeti preskušene predpise kakoršne daje društvo za pospeševanje kmetijskega poskusništva vsako leto svojim udom.

Med najpogostejšimi poskusi, ki jih ima delati praktični kmetovalec, so gotovo gnojilni poskusi, zato opišemo tu, kako se napravi poskus o rabi umetnih gnojil.

Vprašanje se glasi: Ali je v gospodarstvu dušik v obliki čilskega solitra in fosforna kislina kot v vodi raztopna kislina v kostnem superfosfatu v moji kmetiji pri žitu priporočati ali ne, t. j. ali se speča tako gnojenje ali ne?

Zemlja je rahla, dobra ilovina, ima dovolj apna in ker taka prst po navadi ni prebogata na dušiku in tudi skušnja uči, da čilski solitar skoro vselej žitu koristi, zato hočemo najpreje konstatovati, kako poviša čilski solitar sam žitni pridelek. Ako bi imel naš poskusni

svet prav, prav veliko črnice ali humusa, ki ima mnogo dušika, tedaj bi lahko morda opustili gnojenje s solitrom. Z ozirom na kakovost zemlje je govor pri tem poskusu le o vodoraztopni fosforni kislini in ne v Tomaževi moki in bi bilo le treba pomisliti je-li bomo na isti način kot pri solitru preskušali tudi učinek gnojenja s fosforno kislino samo zase.

Znanost pravi in izkušnja to potrjuje, da žita bolj potrebujejo gnojitve z dušikom nego s fosforno kislino in da pride fosforna kislina v normalni zemlji, kot je naša, do veljave le v zvezi z dušikom; zato fosforne kisline same zase sploh ne bomo poskušali (ker to bi ne imelo nobenega smisla), ampak le v zvezi s solitrom.

Poskušali bomo tedaj najprej, kako deluje gnojitev s čilskim solitrom, na to, kako deluje gnojenje z zmesljo solitra in kostnega superfosfata, pa bomo spoznali vrednost gnojenja s fosforno kislino pri istodobni vporabi dušika.

Kot poskusno rastlino vzemimo ječmen, ki je velike važnosti v gospodarstvu; skušnja kaže, da pri ječmenu s pridom štipamo največ 150 kg. čilskega solitra na 1 ha, (10 mernikov posetve), zato vzamemo to množino pri svojem poskusu; fosforne kisline vzamemo z ozirom na to, da je kemijska analiza pokazala srednjo množino fosforne kisline v zemlji in z ozirom na to, da moramo dati te snovi zemlji nekoliko več, da se bolje pokaže njen učinek, 50 kg. na 1 ha.

Pri tem pustimo vprašanje, je-li bolje večje ali manjše množine fosforne kisline štipati, da imamo od nje kar največ koristi, za enkrat še odprto, to nam pokaže vže poznejši poskus, če ga bo sploh treba. Čilski solitar razdelimo na dva dela, z enim gnojimo neposredno pred setvijo, z drugim pa, ko ječmen ozeleni, fosforno kislino pred setvijo globoko zavlečemo, če bi bilo pa po-

trebno še oranje, tedaj superfosfat plitvo zaorjemo.

Kot poskusno polje izberemo vselej parcele, ki so celotnemu posestvu v ozir kakovosti kolikor moč enake; želeti je, da je poskusna ploskev ravna, potrebno pa je, da je zemlja na vseh parcelah kolikor moč enakomerna in da ni drevja preblizu, ki bi moglo delati senco; to bi bilo namreč proti načelu, da morajo biti pri poskusu vse okolnosti popolnoma enake izvzemši one, katere ravno preskušamo.

Z istega vzroka moramo strogo gledati na to, da so bile vse poskusne parcele zadnja leta popolnoma enako obdelovane, gnojene, da so imele iste sadeže, da ni torej ena parcela po pesi, druga po žitu, tretja morda po detelji. Ravno vpliv prejšnjih sadežev je tako velik na poznejši pridelek, da se nam vsled tozadevne napake lahko spridi ves poskus.

Naprava poskusa, ki je v navadi po Avstrijskem vže čez 10 let, se vrši po Drechslerjevem načinu: parcele so bolj majhne in vsaka vrsta gnojenja se ponavlja na treh parcelah, 4 parcele pa ostanejo negnojene; vselej leži mej dvema negnojenima parcelama po jedna gnojena.

Razvrstitev parcel je v našem slučaju, ko se vpraša po učinku dušika, oziroma zveze dušika (= N) in superfosfata (= P₂ O₅) naslednja:

1) Negnojeno, 2) 150 kg čilskega solitra (N), 3) 150 kg čil. solitra in 50 kg fosforne kisline v superfosfatu (N + P₂ O₅), 4) negnojeno, 5) N, 6) N + P₂ O₅, 7) neognojeno, 8) N, 9) N + P₂ O₅, 10) neognojeno.

Velikost parcel jemljemo po navadi 100 kvadratnih metrov, mej vsakima dvema parcelama pustimo 1 meter širok ločilni pas in okrog celega poskusnega polja zopet 1 meter širok pas za varstvo.

Z vsemi parcelami moramo ravnati popolnoma in do pičice enako.

Enako moramo superfosfat zavorati, rast na vseh parcelah celi čas skrbno opazovati in slednjič žetev od vsake parcele zase požeti in stehtati.

Vspeh gnojitve preračunamo na ta način, da pridelek vsake gnojene parcele primerjamo s počeznim dohodkom od bližnjih 2 nepogojenih parcel; razlike (diference), ki jih pri tem dobimo imajo le tedaj kaj veljave, ako so večje od onih, ki jih kažejo 4 negnojene parcele mej seboj vsled razlike zemlje.

Večji dohodki vsake parcelne serije morajo biti, če vže ne enaki, pa vsaj v isti meri, ne smejo torej kazati protislovij.

Podoba, kakoršno kaže poskus na polju, nam predučuje naslednja skica :

Kot vzgled, kako se preračuna, podajamo tu tabelo profesorja na kmet. vis. šoli Liebenberga, ki jo je napravil pri nekih poskusih s čil. sol. in superfosfatom pri ovsu l. 1892: (Glej spodaj.)

Te tabele nam menda ni treba še-le na široko pojasnjevati, ker je jasna. Največja razlika med dvema negnojenima parcelama je znašala glede zrnja 5·7 kg, glede slame 9·2, in glede celokupnega pridelka 13·1 kg. Večji pridelki na solitrovih parcelah so mej seboj zelo podobni, vendar pa i v zrnji i v slami manjši nego največje razlike v pridelku nepogojenih parcel, zato bi jih prav za prav ne smeli smatrati kot večji dohodek, toda v tem slučaju so vendar le in sicer zato, ker je višji dohodek opaziti pri vseh parcelah in sicer pri vseh v istem smislu. Na parcelah s čilskim solitrom in fosforno kislino so večji pridelki mnogo zdatnejši nego raz-

lika mej negnojenimi parcelami in tudi večji, nego višji pridelki pri gnojitvi s samim čilskim solitrom, tako, da smemo brez pomisleka reči: gnojitev s fosforno kislino ob enem z dušikom ovsu močno koristi.

Živinoreja.

Korist računa pri določitvi živinske krme.

Skušnja nas uči, da ni vsako leto enako bogato na košnji; so celo leta, ko živina spomladi lakote cepa, ker ni več bilke pri hiši. Tega pa bi ne bilo tako potreba, ako bi ljudje ravnali skozi celo zimo pametno s krmo in si prizadevali, nadomestiti suho krmo z drugimi krmili, ki se dobivajo deloma iz domače hiše, deloma pa kupujejo kot močna krmila.

Namen, ki ga hočemo doseči s takimi nadomestki ali surogati je, da živino ohranimo ne samo živo, ampak tudi čvrsto in hasnovito; zato je treba gledati na to, da so nadomestki kolikor mogoče v svoji sestavi podobni krmil, ki jo imajo nadomestovati; nič manj važna pa

1 negnojeno	2 N	3 N + P ₂ O ₅	4 negnojeno	5 N	6 N + P ₂ O ₅	7 negnojeno	8 N	9 N + P ₂ O ₅	10 negnojeno
----------------	--------	--	----------------	--------	--	----------------	--------	--	-----------------

Pridelek na slami in zrnji na parceli po 100 m ²						Največja razlika na nepogojenih parcelah	Večji pridelek nego na nepogojenem v kg			
negnojene parcele 1, 4, 7, 10,		200 kg čil. sol. parcele 2, 5, 8,		200 kg čil. sol. 5 kg P ₂ O ₅ parc. 3, 5, 9			200 kg čil. solitra		200 kg čilsk. solitra 50 kg P ₂ O ₅	
zrnje	slama	zrnje	slama	zrnje	slama		zrnje	slama	zrnje	slama
s k u p a j							s k u p a j			
27·2	46·7	32·7	56·2	35·7	62·2	— 9·3	4·3	6·2	7·3	12·2
73·9		88·9		97·9		— 13·1	10·5		19·5	
29·6	53·3	31·3	59·1	34·7	61·8		3·4	8·1	6·8	10·8
82·9		90·4		96·5			11·5		17·6	
26·3	48·7	31·7	59·3	35·2	64·7	— 5·7	3·1	7·0	6·6	12·4
75·0		91·0		99·9			10·0		18·9	
31·0	56·0					+ 5·7				
87·0						+ 9·3				
						+ 13·1				
28·5	51·1	31·9	58·2	35·2	62·9		3·4	7·1	6·7	11·8
79·6		90·1		98·1			10·5		18·5	

tudi ni naloga, izbrati takih močnih krmil, ki pri najboljši kakovosti najmanj stanejo, da tako kolikor se da prizanašamo svoji itak ne prepolni denarnici.

Silno važno je pa to-le:

Pravi gospodar ima že v jeseni natančno preračunati, koliko ima krme, ne samo na oči, ampak tudi množino ozir kakovosti; menda mi ne bo nihče ugovarjal, ako trdim, da je sto kil dobrega ovsa vse drugače veljave nego 100 ali tudi 500 kg. in več kisle in od dežja izprane otave. Ko je preračunal gospodar množino svojih zalog, ki jih ima na hlevu, na podu, na toplarju, v štogih in kjer še, bo takoj uvidel, je-li more shajati s to krmo skozi celo zimo in prerediti vso živino, ki mu stoji pri jaslih. Zato mora seveda vedeti, koliko potrebuje kaka žival na 100 kg. žive teže na dan krme, da ostane pri življenji in koliko potrebuje, da nam more izpolniti razne zahteve, ki jih ji stavimo, na pr. delati, se debeliti, mlesti itd.

Treba je slednjič precej pred zimo določiti, koliko dobi vsaka žival na dan te in one krme, da se krmi celo zimo enakomerno; na ta način ne bomo delili enkrat z betom in drugič s psom, kot se po navadi godi pri naših hlevih: v začetku zime se krmi prav na debelo, kot bi ne moglo nikdar poiti, pozno spomladi pa se znaša le še slama iz svislj, da se žival spokori za zimsko preobjestnost do suhih kostij, sebi v muko in gospodarju v veliko škodo.

Iz tega vzroka bomo skušali prilično pojasniti svojim častitim bralcem, kako se rabijo s pridom takozvane „krmske tabele“. Te so pri nas razen po grajščinah še splošno bodisi neznana stvar, ali pa se vsaj bore malokdo zmeni zanjo. In vendar imajo, ako ravna ž njimi večča roka, preveliko vrednost. Nerodni enokopitar seveda ki dela vse po eni šabloni (patronu), ne ozirajoč se pri tem na

razne okolščine in naj bi bile še tako različne od onih, v kojih so nastale dotične tabele, tak neroda pa seveda ne doseže nobe-

Te nam morajo, da so rabljive, tudi naznanjati, koliko je v nekem krmilu kake redilne snovi tudi v resnici prebavne. Zgled:

Zelena trava ima:

suhe snovi			beljakovin			tolšče			brezdušičnatih snovij		
a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)
najmanj	povprek	največ									
12.4%	25%	48.1%	1.6%	3%	6%	0.3%	0.8%	1.5%	3.5%	13.1%	22.8%

nega vspeha in tako dobri stvari tudi pri drugih škoduje, katere sosedova smola odvraca od teh novotarij. Te besede postanejo umljuješe tekom nadaljne razprave.

V čem pa obstoje prav za prav krmilne tabele?

Njihova podlaga izvira od globoko učenih mož, ki se pečajo s kemijo, anatomijo in fizijologijo rastlin in živali. Par besedi v pojasnilo izrazov.

Kemija rastlin in živalij uči, iz kakšnih snovij (spojin in življev ali elementov) obstoje imenovana bitja. Kemik nam pove, da obstoje rastline iz staničevja ali celuloze iz škroba, sladkorja, tolšč, rastlinskih kislin, alkaloidov, beljakovin, vode in raznih neorganskih spojin itd.

Anatom opisuje, kako je sestavljeno rastlinsko in živalsko telo na zvonaj in znotraj, ne zme neč se pri tem, iz česa da obstoje kemično posamezni deli ali organi.

Fizijolog pa preiskuje, kako delujejo rastlinski in živalski organi v službi krvotoka, dihanja, gibanja, prebavljanja itd.

Omenjeni učenjaki so natančno preiskali iz česa obstoji žival, recimo govedo, konj in ravno tako natančno določili iz česa je rastlina. Iz tega se lahko sklepa, kaj da potrebuje žival za svoje življenje, v koliki meri in v kakšni obliki.

Tabele, ki nam natančno povedo, kaj ima kakšna krmska rastlina v sebi, imenujemo „krmske tabele“.

Že iz tega edinega primera, mi bo razumen kmetovalec koj ugovarjal, češ, da tu ni natančno povedano, koliko ima zelena trava v sebi redilnih snovij, množina najvažnejših beljakovin je namreč določena enkrat na 1.6%, drugičkrat na 3%, kar je skoro še enkrat več, in slednjič celo na 6% kar je malo menj nego 4krat toliko, kot v prvem slučaju. Temu ugovoru moram žal pri vsaki tabeli in z ozirom na vsako krmilo pritrditi in reči, da popolnoma natančnih in zanesljivih krmilnih tabel nimamo in jih tudi nikdar imeli ne bomo. Zakaj neki ne?

Vsled tega, ker so istovrstne rastline tako silno različno sestavljene, da ima lahko ena rastlina 2, da 4 in večkrat toliko redilnih snovij nego druga.

Sedaj boste lažje umeli opazko gori, da bodo neke besede umljuje še le pozneje.

Imamo namreč tabele, ki nam povedo samo, koliko ima kaka rastlina počez redilnih snovij. Nekateri gospodarji so šli in so na podlagi teh tabel preračunali, koliko da morajo krmiti svoji živini ako hočejo biti umni živinorejci, ki si znajo izkoristiti nauke kmetijskih učenjakov. Pri tem se pa niso ozirali ne na levo ne na desno, to je niti na dobre niti na slabe okolščine, v kojih so spravili dotične pridelke pod streho. Lahko umljivo je torej, da je marsikateri krmil od sile preslabo, ker je imela njegova krma mnogo manj redilnih snovij v sebi, nego

je odgovarjalo njegovim tabelam; drug gospodar je pa morda ravno nasprotno metal denar proč, ker je krmil kake redilne snovi preveč, na primer tolsče in če je kake snovi zlasti ob istodobnem pomanjkanji kake druge potrebe preveč, se prosto izgubi v gnoj, ki je potem veliko predrag.

Predno torej pojasnimo rabo krmilnih tabel v dejanskih ali praktičnih zgledih, moramo zabičati vsem cenj. čitateljem, ki se hočejo s temi tabelami okoristiti, da jih ni rabiti slepo, kakor mrtvi stroj, ampak z velikim razumom in premišljenostjo.

Videli smo preje na enem slučaju, da se obstojni del krmil silno menjava. Da bomo znali presojsati vrednost doma nakošenega sena, otave, detelje, slame, zrnja, korenstva itd. moramo vedeti, kaj da vse sodeluje pri nastanku onih redilnih snovij, ki imajo glavno vrednost kot krmilo živine. Te okolščine so mnogotere in važne toliko bolj, ker ne menjavajo samo množine redilnih snovij same na sebi, ampak tudi ugodno in neugodno uplivajo na prebavnost redilnih snovij. Najvažnejše take okolščine so naslednje:

Pri zeleni krmi in senu bistveno vpliva na obstojine in na prebavnost doba razvoja rastlinskega za časa porabe, ozir. za časa košnje.

Najvažnejša snov v rastlinah je za žival beljakovina.

Nek poskus je pokazal, da je bilo v čisto mladi travi, košeni 24. aprila prebavne beljakovine 79%, na istem travniku košena trava 13. maja (ravno pred cvetjem) je imela le 71% prebavne beljakovine in navadno (10. jun.) košena trava le še 61% prebavnega surovega proteinia, kakor tudi drugače imenujemo beljakovine.

Podobne poskuse so napravili tudi z drugimi rastlinami in skupni vspeh teh in drugih poskusov je ta, da so rastline toliko bolj prebavne, čim bolj mlade se kose.

Velevažne so dalje okolščine, v kojih se je vršila košnja ali žetev rastlin, je-li smo seno, deteljo itd. urno in ob lepem vremenu posušili in spravili domov, ali jo je pa preje dež izpiral veliko dni in izlužil vse najboljše snovi.

Na prebavnost ima tudi daljša hranitev precešen vpliv.

Tako je bilo pri nekem posestniku v otavi precej po košnji prebavnih 61.5% beljakovin, to število je palo, do konca vinotoka na 56% in do srede prosinca na 53.9%. Redilna vrednost suhe krme se torej čez leto tudi v dobri ohrambi silno pomanjša in splošno skušnja kaže, da je seno in slamo najbolje pokrmiti prvo zimo po košnji in ne hraniti je čez leto.

Važno je tudi vedeti, da žival vso krmo, ki jo nji kladamo, toliko bolje izkoristi in prebavi, čim več beljakovin ima v sebi. Zato bo vsak pameten gospodar delal na to, da bodo njegove košnje in žetve prav bogate beljakovin. To doseže, ako poleg zadostne množine rudninskih snovij gnoji rastlinam v obilni meri z dušikom v obliki amonijaka in solitarjeve kisline. Dalje je take rastline pokladati živini, dokler se stanice še tvorijo, t. je dokler njihove stene še niso odebeljene in z lesenele. Iz tega sledi zopet stara pesem, ki si je pa naši gospodarji kar ne morejo zapomniti, da ne kosite prepozno.

Slednjič je pri presojevanji prebavnosti kakega krmila vpoštovati tudi, koliko ima dotično krmilo surove vlaknine, to je zlesenelega dela vseh starih rastlin zlasti detelj, trav in žit. Čim manj vlaknine, tim bolje za prebavnost. Rastline, ki so prirasle na suhi zemlji v suhem letu imajo več vlaknine in manj prebavnosti nego tovarišice iz bolj vlažnih leg.

Slama rumeno dozorelega žita je mnogo boljša od žita, ki smo ga pustili dozoreti do mrtvega

(da začno bilke temneti). Iz dolej povedanega bo lahko vsakdo približno presodil vrednost svojih krmil, ako dobi krmilno tabelo v roke, o kateri hočemo kaj več govoriti o priliki. Fr. P.

Določitev žive teže pri goveji živini.

(Po dr. Frohweinu priredil F. P.)

V svoji izvrstni, žal da nemški, v slovenščino še ne prevedeni knjigi „Najprimernejše krmljenje goveje živine“*) pravi slavni Julij Kühn: „Naloga umnega krmljenja je, dajati živini krmila, ki so nam na razpolago v gospodarstvu v takem razmerji, da ne bomo samo ohranili živinčeta pri življenji in dosegli od njih zaželjeno korist, ampak da bo ta enakomerno dobra in namenu primerna krmitev tudi gospodarstveno dosežna in z ozirom na denarno stanje kolikor moč ugodna. V ta namen potrebujemo nekake opore, na koje se naslanjajoč smo v stani razdeljevati dan za dnevom svojo krmsko zalogo tako, da se bo živina naša enakomerno in po moči po ceni redila namenu primerno. Ta opora je živa teža živine. Seveda je ta jako spremenljiva, pa vendar je edino sredstvo, po katerem lahko določujemo množino krme za posamezno živinče; to sredstvo tudi za naše namene popolnoma zadostuje, ako paznim okom vpoštevamo vse one okolnosti, o kojih vemo, da vplivajo na živo težo živine. Nad vse dvome vzvišenih pravil — najboljših oporišč za lenuhe v mišljenji in računarja brez duha — sploh ne nahajamo ondi, kjer imamo opraviti z živo naravo, kot je na pr. živalsko telo. Lastno opazovanje in lastno premišljevanje nam ne ostane nikjer prihranjeno. Zato pa dosejajo tudi omikani gospodarji, vajeni ostrega opazovanja in treznega premisleka

*) Die zweckmässigste Ernährung des Rindviehes, Dr. J. Kühn, Dresden, Schönfeld 1897.

vse drugačne vspehe, nego surovi empirik, t. j. človek, ki se opira na gol poskus ali enokopitni računar.

Težo lahko ali cenimo na oč (na videz) bolje pa se da določiti z merilnim trakom. Najboljši odgovor nam da seveda tehtnica. Te ne bi smelo nedostajati na nobenem večjem posestvu, ker se njena naprava na mnogo načinov izplača.

Brez natančne mere in vage tavamo vedno tako rekoč v temi. Posebno pa se korist take tehtnice pri umni živinoreji ne da preceniti; ne samo, da vselej z lahka natanko določimo, koliko krme ima dobiti vsaka žival, da bo prav, ampak s tehtnico tudi lahko vedno nadzorujemo vspeh krmitve.

Treba je pa pri tehtanji imeti vedno pred očmi dejstvo, ki smo je vže gori omenili, da se namreč teža živine tekom dneva močno menjava po tem ali tehtamo pred ali po krmljenji. Pri živalih, ki imajo 4—500 kg žive teže, more biti razlika teže od dneva do dneva eno do pet kg na 100 kg (ali 5%).

Iz manjših razlik pri teži tedaj ne bomo še izvajali Bog zna kako važnih sklepov. Edino gotove in važne rezultate dobimo, ako žival tehtamo več dni zaporedoma vedno pred krmljenjem in iz dobljenih števil napravimo poprečno število. Najbolje je ob enem živali tehtati in jih poleg tega meriti z merilnim trakom.

Tako govori in misli slavni profesor Kühn o vrednosti tehtanja, oziroma merjenja živine sploh.

Z ozirom na dr. Frohweinov način tehtati živino s priprostim merilom pa pravi ruski prof. Kalugin v Novi Aleksandriji to-le:

„Dr. Frohweinov način določevati živo težo s pomočjo merila se ponaša z izvanredno priprostostjo in veliko natančnostjo, o čemer smo se z merjenjem in zajednim tehtanjem samj prepričali.

V resnici je določevanje teže živine s priprostim merilom kra-

sen način, ki ga zato slovenskemu kmetovalcu kar najtopleje priporočamo.

Da pa ne pride komu na misel, da izhaja naše priporočilo morda iz kakega osebnega nagnenja, hočemo takoj določneje povdariti vrednost, ki jo ima znanje žive oziroma tudi klavne teže naše živine.

Poznati živo težo goveje živine je nad vse važno i za kmečkega gospodarja, kakor tudi za mesarja.

Za kmetovalca ima znanje žive teže posebno v sledečih slučajih praktično vrednost:

1. Kadar mu gre za to, da določi primerno množino krme živini,

2. da zve, kako raste teža pri mladi živini bodisi plemenski, bodisi teletih za mesarja,

3. da določi, kako se mu redi pitavna živina, in

4. pri nakupu in prodaji goveje živine.

O prvi točki smo že gori čuli mnenje Kühnovo. Kar tiče točko drugo, je velikega pomena, da večkrat določimo težo rastoče mlade živine in iz nje sklepamo potem na učinek krmitve; tudi za vrednost mlade živine, ki jo hočemo obdržati za naprej, je živa teža poleg pravilnega telesnega razvoja bistvenega pomena.

K točki 3. Prav posebno vrednost pa ima določitev žive teže pri mladi in stari živini, ki jo pitamo; kajti na eni strani se prepričamo, kako napreduje pitanje in koliko velja naša lastna živinorejska prebrisanost, na drugi strani pa nam da ravno živa teža najgotovejšo oporo za določitev prodajne vrednosti, ki je še posebno odvisna od klavne teže živine.

K točki 4. Po pravici se v poštenih kmetijskih časnikih vedno in vse skrižema pritožuje, da je pri sedanji živinski kupčiji pri-

prostemu in poštenemu gospodarju gorje, ker ga navihani kupec skoro vselej spelje na led in opehari, če le more; zato je popolnoma opravičen klic, da naj se živina prodaja po živi teži, pri čemer bomo seveda vedno upoštevali druge določujoče okolnosti, kot so starost, pleme, spol itd.

Akoravno pridejo pri plemenski živini v prvi vrsti v poštev znamenja za neko določeno izkoriščevalno smer (mleko, pitanje, vožnja), dalje pasma in lepa vnanja oblika, vendar ima tudi tukaj živa teža važno besedo in pri presoji kake živali mnogokrat odločuje.

Rri molznih kravah storimo jako primerno, ako presojamo mlečnost na ta način, da določimo z večkratnim preiskovanjem koliko nam da dotična žival mleka v obče in potem preračunamo, koliko mleka dobimo od 100 kg žive teže. To bi bilo za gospodarje, ki hočejo zelo mlečne krave, jako važno, ker bi zvedeli, kaj obdrže.

Kjer gre za živali, ki jih pitamo ali sploh mislimo prodati mesarju, tam igra najvažnejšo vlogo klavna teža. Zato se zanima ne samo mesar, ampak tudi kmetovalec gospodar.

Klavno težo pa zopet najbolje in najlažje preračunamo iz žive teže, ker odpade vedno 40 do 66 odstotkov žive teže na klavno težo po tem, je-li živina bolj ali menj rejena (zelo debela, debela, pol debela, mesena, suha, zelo suha). Za mesarja kaže žival z veliko klavno težo na vsak način znatno več dobička, nego žival z majhno klavno težo; kajti ne večji kup, ampak boljša kakovost mesa je, ki odločuje.

Seveda ne sme, kot smo bili doslej vajeni, zaostajati gospodar daleč za mesarjem v določitvi klavne vrednosti živine, sicer žalostna mu majka, ko se sklene kup!

Vinogradništvo in vinarstvo.

Zimsko cepljenje na stalnem mestu rastočih trt.

Z ozirom na v tej številki pri vprašanih navedeno opomnjo glede zimskega cepljenja, hočemo tu način tega cepljenja le bolj na kratko opisati.

Cepljenje trt pri tleh na stalnem mestu prouzroča težave že radi tega, ker se mora cepilec skoro po tleh valjati in biti vedno sključen. Tako delo hitro opravljati je nemogoče, če se pa počasi opravlja, stane preveč.

Za zimsko cepljenje je čas od marca do maja. S cepljenjem pa se mora prenehati, ko trta prične odganjati, ko se nahaja torej v največjem soku; in to je približno 2 tedna predno in 2 tedna potem ko ozeleni.

Trto, katero mislimo na stalnem mestu v suho cepiti, nekoliko odkopljemo, ter odrežemo ves lanski les in košček tudi starega lesa. To delo se izvrši vsaj par dni pred cepljenjem in to radi tega, da odteče nekoliko soka. Ob lepem, ne mokrem in tudi ne premrzlem vremenu se potem pocepi in sicer po načinu angleške kopulacije z zavezo, kakor v roki, ter se pritrudi s prevrtanimi zamaški in s pomočjo žice in nalašč zato napravljenih klešč, kakoršne dobite pri vsakem nožarju in tudi v drugih štacunah z železnino.

Cepič morate s tanko žico in s pomočjo zamaška tako trdno k podlogi pritruditi, da ga ni mogoče tako zlahka izpuliti. Okolo zamaška se nič ne zamaže, pač pa na vrhu cepiča in sicer s cepilno smolo. Vsa trta se potem z rahlo suho zemljo zopet zasuje prav do vrha, tako da je še ves cepič zakrit. Da greben ne postane previsok, se mora cepiti tik zemlje in se vzame cepič le z enim očesom, ter se napravi le kratka rez in kolikor možno tik pod očesom.

Cepičevo oko prične ob ugodnem vremenu kmalu gnati in

glavna stvar je, da se zemljo, ki to zakriva, večkrat prerahlja, ako jo je dež trdo zateptal, da more cepič lažje preriti. To delo si vsakdo prihrani, ako cepiče mesto z zvezno zemljo, zasuje s peskom, mulom ali z razkrojenim rahlim kompostom. Pogostokrat je treba tudi podlogine poganjke odstranjevati.

Iz cepiča nastali poganjk se pridno privezuje h kolu, da ga veter ne maje in ko razvije več peres (4—6), ga je treba poškopiti, ker take peronospora najraje napada. Po letu je treba večkrat ponoviti škropljenje.

Ako so bili cepiči prav sveži, bo skoro vsak pognal; prezgodaj pa se ni veseliti ugodnega vspeha takega cepljenja, kajti kmalu se zapazi, da pričnejo že bujno rastoči cepiči, eden za drugim vsihati. To pride odtod, ker vsak cepič ima nekaj moči, tako zvane rezervne snovi v sebi, in kadar to porabi, pa je od drugod ne dobi, v tem slučaju od ameriške trtne podlage, ker se cepitev ni prijela, pa vsahne. Ako pa postane cepičev poganjek že čez peden dolg, in stoji njegov vrh lepo po konci, je znamenje, da se je cepič s podlago zrastel.

Čez 1—1½ meseca po dovršenem cepljenju se mora do cepljenega mesta odsuti ter pogledati, če ni cepič kaj koreninic pognal. Te se morajo popolnoma odstraniti na kar se ves cepič vnovič do vrha zasuje in še nekaj cepičevega poganjka, da ga solnce ne ožge, ker je še prav nežen.

V drugi polovici julija ali koj avgusta, se še enkrat vse odgrne in odstrani vse cepičeve korenine. Ako se je cepič tako odebelil, da začne ob straneh zamaška otekati, potem se mora žica preščipniti, da se moreta cepič in podlaga prostovoljno in pravilno debeliti. Po drugem obrezovanju cepičevih koreninic zadostuje, ako se le do cepljenega mesta spet z zemljo prisuje.

Glavno delo, katerega ne smemo prezreti pri nobenem cepljenju oziroma pri novih nasadbah sploh, je zbiranje za ondotne kraje primernih vrst trt. Za vaš kraj bi priporočali bolj zgodnje vrste in sicer za bela vina: Španjole ali žlatnine in sicer beli in rudeči španjol, silvanca ali podbelčka, belega burgundca in deloma tudi traminca in laškega rizlinga ter medeniko. Za črna vina pa: Portugalko in modro frankinjo. Kavščina je prepozna, sicer pa prav rodovitna trta. X.

All je dobro, vsako leto odstraniti zgorenje trtne korenine?

To vprašanje je že dalo povod marsikaterim razpravam, kajti nekateri so za odstranjevanje zgornjih trtnih korenin (rosnih korenin — Thauwurzeln) drugi pa se spet temu protivijo. Večina veščakov pa je za odstranjevanje teh in mi smo tudi tega prepričanja, ker pravilno obrezovanje trtnih korenin pri spomladanskem okopavanju vpliva ugodno na razvoj cele trte.

V kratkem hočemo navesti prednosti pravilnega odstranjevanja rosni korenin.

Vinograd se rigola navadno na 80 do 100 cm globoko in se pri pravilnem rigolanju vrže zgornja plast zemlje na dno, spodnja pa na vrh. Tako pride zgornja rodovitna zemlja povprečno ½ m globoko. Ker se jemljejo ključi 40 do največ 50 cm dolgi, pride oni del, ki ima napraviti glavne, globoko segajoče korenine, v rodovitno zemljo in v tej se korenine prva leta na vse strani raztegnejo in se odebelijo, ker imajo mnogo hrane na razpolago. Ker se razun tega nahajajo te korenine v taki globini, da jih ne prime niti suša niti mraz, se dotična trta prva leta enakomerno in lepo razvija.

Nasprotno ostanejo zgornje rosne koreninice osobito v prvem

letu še prav šibke, ker je zgornja plast še pusta in nerodovitna in ker jo tudi solnčna gorkota lažje prešine, a pri dobrem gnojenju se že v drugem letu posebno pa od tretjega leta naprej tudi te prav krepko razvijejo, in če se se gnoj večkrat in bolj plitvo podkopava, celo mnogo bujnejše od spodnjih glavnih korenin. Ta preobrat v razvoju korenin pride tudi odtod, ker do rosnih korenin dohajajo lažje primerna gorkota, zrak in vlaga, ti glavni pogoji vsake normalne rašče.

V krajih, kjer ne nastopajo hudi mrazovi in občutna suša, se te korenine tako močno in naglo razvijejo, da dajejo one same trti dovolj hranila in ker ni spodnji, pod temi koreninami nahajajoči se trtni del na hranenje glavnih korenin navezan in ker dobijo poslednje vedno manj hrane, zastajajo vsako leto bolj v rašči in naposled pričnejo trohneti in z njimi trohni tudi ves globoko segajoči trtni del do zgornjih, med tem časom jako odebelelih rosnih korenin. In sedaj je obstanek trte le na te korenine navezan.

Dokler je vreme vedno ugodno, ni videti v rašči nikake spremembe, drugače je pa, če nastopi prav hud mraz ali dolgo trajajoča suša. Ker se nahajajo rosne korenine prav plitvo, komaj 4 prste do 1 pedanj pod površjem, jih prešine mraz odnosno suša, in taka trta ali popolnoma vsahne ali pa nekaj mesecev in celo nekaj let vidno v rašči in v rodovitnosti zaostane. Pri takem površnem razprostiranju korenin se tudi večkrat pripeti, posebno v strmih legah, da se jih pri količkaj globokem okopavanju močno rani ali celo popolnoma preseka, kar istotako znatno vpliva na raščo trte.

Vsem tem nedostatkom se more v okom priti pri trtah, kojih glavne korenine globoko v zemljo segajo. In to se da doseči edino le z vsakoletnim popolnim

odstranjevanjem zgornjih korenin in sicer tako globoko, kolikor se sploh okopava, namreč 20—30 cm.

Takega ravnanja s trtami ne moremo dovolj toplo priporočati v krajih, koder nastopi po letu jako občutna in dolgotrajna suša odnosno po zimi občuten in dolgotrajen zimski mraz, in dalje v vinogradih z jako peščeno zemljo, ker ta se hitro osuši odnosno jo zimski mraz globoko prešine.

Pripomniti moramo nadalje, da ni vsako leto odstranjevati samo rosnih podloginih korenin, marveč tudi one, nastale iz cepiča.

V katerem slučaju pa kaže rosne korenine vendarle puščati? To le tedaj, če pridejo spodnje glavne korenine v slabo nerodovitno ali mokrotno ilovnato zemljo. Ker v tako zemljo potrebni zrak le težko dohaja in ker se tudi težje segreje, ošibi trtje, pozneje odganja in tudi slabše dozori in postane manj rodovitno. S tem pa, da se trti pusti napraviti korenine bolj pri vrhu, do katerih dohajata zrak in gorkota v dovoljni meri in če se ji poleg tega pravilno gnoji, se rodovitnost povekša in trta dobi spet normalno raščo.

Seveda se mora potem taka trta drugače okopavati in po letu bolje obdelavati, t. j. okopavati se mora bolj plitvo, da se ji korenine ne preseka, po letu se mora večkrat opleti, drugače odvzame koreninam plevel preveč hrane; in konečno treba nepotrebne poganjke pridno odstranjevati, da se glavni bolj razvijejo in da bolje dozore.

Dostaviti nam je še, da je pred 7 leti neki vinogradnik in in posestnik na Štajarskem toplo priporočal tako vzgojo, namreč neodstranjevanje zgornjih rosnih korenin in večkratno poletno mandanje in pinciranje poganjkov. Začelo se je že govoriti o novi trtni kulturi, a kmalu je to zaspalo in vsi so obmolknili tudi oni, ki so se za to novodobno vzgojo trte jako zavzeli. Sedaj

nihče več o tem ne govori, ker se je marsikdo prepričal, da je prejšnja vzgoja t. j. odstranjevanje rosnih korenin vendarle zanesljivejša. X.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 17.: J. Š. na P. Štajarsko. Pri nas je navada, da pri prvem kopanju mladim trtam, posebno janskim grobancem, zgornje korenine odstranimo, ker mislimo in čitamo, da ako bi pustili zgornje korenine rasti, bi vsled tega spodnje korenine vsahnile.

Nekdo mi je pa rekel, da je to napačno, ker ravno zgornje korenine, katere se v rodovitni zemlji nahajajo, da dajejo trti največ živeža, in da, če pustimo zgornje rasti, se spodnje nikakor ne bodo posušile. Prosim pojasnila, kateri ima prav?

Odgovor 17.: Temu važnemu vprašanju smo posvetili daljši članek v tej številki pod naslovom: Ali je dobro vsako leto odstraniti zgornje trtne korenine?

Vprašanje 18.: Kako nam je postopati pri cepljenju na stalno mesto? Prosimo, da nam to v prihodnji številki obširno opišete. Spodaj podpisani pripomnimo z veseljem, da so pričeli v naši fari Str. pri N. vsi posestniki prav pridno svoje vinograde obnavljati in zato bi bilo prav umestno, ko bi hoteli v „Nar. Gospodarju“ opisavati po vrsti vsa važna dela pri novih nasadbah, osobito kar se tiče suhega in zelenega cepljenja, sajenja cepljenih trt in vzgoje teh do roditve?

Odgovor 18.: Vaši želji smo pripravljene vstreči in smo že z današnjo številko pričeli objavljati vzgajanje cepljenk zadevajoča dela. Pripomnimo pa, da se s suhim ali zimskim cepljenjem ne bomo preveč bavili, ker je za vaše, kakor sploh za vse kraje na Kranjskem, Štajarskem in Primorskem zeleno ali poletno cepljenje večje važnosti, ker je ta način cepljenja cenejši in ker se pride hitreje do cilja.

S o j m i.

Na Kranjskem:

11. marca v Senožečah.
12. " v Drnovem, (pri Krškem) Črmošnjicah, na Veseli Gori, Rakovniku, Radovljici (za živino), Žužemberku, Kamniku, Turjaku, Spod. Logatcu in Zireh.

14. marca v Št. Vidu pri Vipavi.
 15. " v Ložu (logaški okraj), Mokronogu.
 17. " v Št. Vidu, (na Blokah) na Premu, Mengšu, Loki, Št. Petru (na Notr.), Zagorju, (na Notr.) pri sv. Heleni, Rovtah (logaški okraj), Zdenški vasi in Kostanjevici.
 18. " v Krškem, Starem trgu pri Poljanah.
 20. " na Igu, pri sv. Mohorju (treb. okr.)
 21. " v Bruniku, Hotemožah, St. Gotardu (pri Trojavi) in Cerkljah.
 22. " v Grahovem pri Rakeku.
 24. " v Mirni Peči, Dobravi, Slapu pri Vipavi in Višnji gori.
 25. " v Št. Jurju (novomeški okr.) in Metliki v Črnomlju.
 26. " v Lukovcu in Dolu (mokr. okr.), Idriji.
 27. " v Zatični.
 31. " v Rovišah (krš. okr.).
 1. aprila v Loškem Potoku in Jelšah.
 2. " v Rakeku.
 3. " v Zg. Tuhinju.
 9. " v Rovtah (črn. okr.)
 10. " v Ložu (log. okr.)

Na Štajerskem:

12. marca v Št. Jurju ob juž. žel.
 15. " v Zdolah v Soseski Pleterje, Podsredi (Hörberg), Trbovljah in Svečini.
 17. " v Mureki, Podčetrtkom na Rečici, Sevnici (na Savi), Marnbergu.
 18. " v Novi štifti (na Ptujski Gori) in Vidmu.
 20. " pri sv. Barbari, Št. Jerneju na Tinskem, pri sv. Barbari (v Holozah), Šmarjah (pri Jelšah), Artičah.
 21. " v Rogatcu, sv. Jederti, Perovu blizo Žalca, Strasi, Braslovcah in Lembergu.
 22. " v Slov. Gradcu, Konjicah, na Laškem in Rajhenbergu.
 26. " na Teharjih in v Dobavi.
 27. " pri sv. Mariji v Jarenini (v Slov. Goricah), Konjicah, na Laškem, Rajhenbergu in Spod. Kostivnici.
 1. aprila v Celju, Ljutomeru.
 2. " v Dramlji pri Mariji Magdalenini.
 3. " pri Novi Cerkvi.
 4. " pri sv. Primožu pri Blagovni.
 5. " v Dolju.

Na Koroškem:

12. marca v Lavantinu.
 13. " v Guinlu in Coberčah.
 14. " v St. Andreju.
 17. " v Pusarnici.
 20. " v Gribeni.
 25. " v Št. Lenardu.
 27. " v Velikovcu.
 28. " v Strosbergi.
 31. " v Oberdravbergi, Gradišah in Ukvah.
 1. aprila v Renovigi.
 6. " v Trebežu.

Na Primorskem:

15. marca v Borštu (Kopr.) za živino.
 16. " v Gorici (8 dnij).
 18. " v Tolmecu.
 20. " v Komenu, Ricmaujih, Monfalkonu (2 dni) in Bovcu.
 25. " v Gradiški.
 26., 27. 28. marca v Ogleji.
 5. aprila v Nabrežini.

Pri posestnikih v Batujah in Selu

sredi Vipavske doline dobi se izvrstno novo belo vino. Cene zmerne. Obrne naj na župnika v Batujah, pošta Črniče. Goriško.

Kmetijsko društvo v Gorjah

pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce prav lične in dr.

Na prodaj ima J. N. Koprivc iz Brežic

vkoreninjene trte „Riparija portalis“ 10.000, 2letnih po 30 kron 1 tisoč, ter „Vitis Monticola“ tudi 2letnih po 40 kron 1 tisoč, potem lupinasta orehova drevesa od 3—4 metre visoka po 60 vinarjev eno in topinaborja 10.000 kg in sicer 100 kg 10 kron ter 5 kg v zavitkih po pošti franko 1 krono.

Pristno seme edino pravega Kašelskega zelja,

kateri naredi lepe trde glave in rodi v vsaki zemlji, in prodaja po 1 K navadno žlico. Ig Mercina posestnik v Zg. Kašlju p. Zalog. Naročilu je ob ednem dodjati naročnino katera se sprejme tudi v pi-semkih znamkah.

Prodaje se

manji posjed (kuća, staja staja za 40 komada blaga i nuzgredne prostorije) nedaleko Zagreba 20 kilometara od željeznice prikladan za gojenje blaga, najljepše sjenokoše u cjelom ili na četiri obitelji uz gotov novac ili pako uz višegodišnju odplatu. Odbacuje sada čistih samo za prodaju sjena u mjestu preko tri hiljade kruna. Samo ozbiljni kupci primjerenom gotovinom uska se obrate na adresu Ivan pl. Chapo ljekarnik Resičja, Ugarska.

6000 na zeleno cepljenih trt

finih vrst, 3000 divjakov in dobrega rudečega vina ima na prodaj Josip Rožman, Glogovbrod 1, pošta Brežica.

6000 na podlagi riparija cepljenih trt

razne plemenite vrste ima za oddati Ignac Zagorc, Vratno, pošta Št. Jernej, Dolenjsko.

V Buzetski občini v Istri

je še do 18.000 htl. črnega in 28.000 htl. belega vina na prodaj. P. t. gostilničarji in drugi interesentje naj se obrnejo na županstvo v Buzetu ali pa na tamošnje društvo za „štednju i zajmove“, katero posreduje prodajo neposredno od producenta.

Več tisoč trt vkoroninjene in na zeleno cepljene ima za oddati: France Kerin, posestnik, Sv. Križ št. 36, pri Kostanjevci Dolenjsko.

Za vinogradnike

imam za oddati 4000 trt v zeleno cepljene na podlagi riparia portalis in sicer več vrst: kraljevine, rebule, zelenike, rizlinga itd. 100 komadov 18 K, pri večjem odjemstvu tudi ceneje. Jožef Čotič, vinogradnik, Vrhpolje pri Vipavi.

Oglas iz Istre!

„Gospodarsko društvo“ v Pazinu posreduje pri kupovanju vina. Opozorujejo se na te trgovci z vinom. Društveni urad je v hiši predsednika dr. Kureliča.

Priporoča se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.

Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 30 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Tko želi, da svojo obitelj oskrbi pravim i naravskim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisanog Juraj Gamulin, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

Kdor želi dobro, pristno istersko

vino kupiti, obrne naj se na preč gosp. Josip Gojtan-a, župnik, Kašćerga, pošta Trviž — Istra.

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) a) Razprodaja zajamčeno pristno vino, napravljeno iz grozdja svojih članov po novem franc. načinu po 30 kron in višje 100 litrov loco Postojna, bolj trda kislasta vina rudeče in belo (kakor cviček) iz hribov pa po znatno nižej ceni.
b) Posreduje p. n. kupcem, ki želijo kupiti pristno vino po nižej ceni od 24 kron naprej nakup in odpošiljatev.
- 3.) Prodaja iz svoje trtnice na Portalis in Monticolo požlahtnjene trte, beli burgundec, zeleniko, zelen po 14 vinarjev komad.
- 4.) Prodaja iz svoje zaloge tudi pristni „tropinovec“, vzorec in cene na zahtevanje.

Bika rudeče pisanega 1 in pol leta star že za pleme proda Helena Kunovar v Polhovemgradu.

Amerikanske sajnike ima za oddati Andrej Pirc, Ravna št. 1, fara sv. Duh pri Krškem.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Ali bode cena sladkorju padla?

Trgovski svet peča se sedaj z vprašanjem, ali bode po 1. septembru 1903, ko stopijo v veljavo sklepi bruseljske sladkorne konvencije, cena sladkorju padla ali ne. To vprašanje ne zanima samo trgovcev, kateri bi osobito zaradi sklepov v sladkorju radi poznali rešitev njegovo, marveč to vprašanje zanima tudi konsumente, kar je umevno, ker ravno ti imeli bi od padca sladkorne cene največji dobiček.

Da je sladkor pri nas primeroma predrag, o tem ni dvoma. Ako preiskujemo vzroke tej draginji, pokaže se nam kot prvi med njimi premija. Premijo za izvozni sladkor plačuje sedaj država rafinerjem iz konsumnega davka na tuzemski konsumni sladkor, kateri davek znaša 38 kron od meterskega stota, in znaša premija 18 kron od meterskega stota. Toda skupna svota vseh premij za izvozni sladkor ne sme presežati 15 milijonov kron. Konsumni davek povišuje ceno sladkorju, čegar izdelovalni stroški znašajo okoli 28 h, in danes je cena sladkorju v trgovini na debelo 87—88 h, detajlist seveda mora ga prodajati nekaj dražje, a on nima pri tem skoro nič dobička, ako se oziramo na njegove troške za režijo itd. in pomislimo, da je cena sladkorju na drobno k večjemu 92 h. Rafinerji pa dobivajo do 15 milijonov kron premije iz konsumnega davka na sladkor. Ako taka dejstva ne silijo trgovskega stanu k organizaciji, potem ne vem, kaj naj ga sicer sili k temu, da združen v krepko organizacijo varuje opravilne svoje koristi.

Toda tovarnarji varovani so tudi proti konkurenci in sicer z zaščitno carino, katera znaša 27 in pol franka. Inozemska konku-

renca je torej toliko kot izključena. Toda tudi druge države nagajajo na uvoz sladkorja visoke zaščitne carine. Angležka je torej, ker ji je bila konkurenca povse onemogočena, delala na vse kriplje, da odpravi ali vsaj zmanjša premije in colnino in odpre pot svojemu sladkorju v tujino. Posrečilo se ji je deloma diplomatskim potom, deloma z grožnjami doseči dne 1. marca 1902 sklep konvencije v Bruselju, kjer se je sklenilo, da se pričeni s 1. septembrom 1903 odpravijo premije in zniža zaščitna colnina na 6 frankov.

Naša država, ki je tudi podpisala bruseljsko konvencijo, od tega ne bode imela škode, ker ji potem ne bode treba plačevati premij, iz zaščitne colnine pa itak ni imela dohodkov, ker radi nje visokosti inozemstvo ni uvažalo sladkorja. Znižali se bodejo torej dohodki samo rafinerjem. Saj bo že samo znižanje colnine od 27¹/₂ na 6 frankov potisnilo ceno sladkorja za okoli 20 kron. Rafinerji bodejo skušali brez dvoma preteči odpad dobička prevaliti na druge. Dva pota sta mogoča. Ali pritiskajo na ceno sladkorne pese in tako navale ta izpad dobička na kmeta. Toda zatrjuje se, da bi se temu pritiskanju na kmeta uprla vlada. Druga pot je, da bodejo skušali doseči, da vseeno cena sladkorju v tuzemstvu ne pade.

Konvencija se mora po določilu naše ustave šele potrditi. Takrat naj ljudski zastopniki povzdignejo glas v obrambo ljudskih koristi.

—m—

Zaznamek letos izišlih, za trgovce važnih zakonov in naredb.

Naredba finančnega ministerstva z dne 28. jan. 1902, s katero se termin za zamenjavo srebrnih novčičev po 20, 10 in 5 kr. av. velj. na nedoločen čas podaljša.

Zakon z dne 25. okt. 1901 št. 26 drž. zak. o prometu s surovim maslom, sirom, maslom, svinjsko mastjo in njih nadomestkih. Ministerska naredba z dne 1. febr. 1902 glede izvršitve tega zakona.

Naredba trgovskega ministerstva 6. febr. 1902, s katero se vpeljavajo poštne znamke po 35 vinarjev (zelena barva).

Zakon z dne 23. jan. 1902 št. 40 drž. zak. zadevajoč uredbo konzularnih pristojbin.

Naredba fin. min. 14. febr. 1902, s katero se izreka državna garancija za obligacije c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda za prometna podjetja in javna dela na Dunaju.

Obrt.

Ali je obrtni kredit drag?

S tem vprašanjem pečal se je znani nemški voditelj privrženec Schulze - Delitschevega sistema, dr. Crüger v Berlinu. V podlago svojemu raziskavanju vzel je razmere pri kreditnih zadrukah na Nemškem. Preštudiral je v tem oziru 45 zadrug, ter je našel sledeče:

Pri zadrukah	za	obresti			
2	4	0/0	brez	provizije	
5	5	"	"	"	"
6	5 ¹ / ₂	"	"	"	"
5	6	"	"	"	"
1	4 ¹ / ₂	"	1/3 ⁰ / ₀	"	"
1	4 ⁴ / ₅	"	1/5	"	"
4	5	"	1/5	"	"
10	5	"	1/4	"	"
1	5	"	1/3	"	"
1	5	"	1/2-2/3	"	"
1	5	"	1	"	"
1	5 ¹ / ₂	"	1/4	"	"
1	6	"	1/5	"	"
1	6	"	1/3	"	"
1	6	"	1/2	"	"
1	1	"	čez državno banko in 1/3 ⁰ / ₀ provizije		
1	5 ¹ / ₂	"	za posojila		
6	"	"	in 1/2 ⁰ / ₀ provizije za eskompt		
1	5	"	1/2 ⁰ / ₀ provizije za posojila		
6	"	"	1/2 ⁰ / ₀ provizije za eskompt		
1	5	"	brez provizije za posojila		
4 ¹ / ₂	"	"	3/8 ⁰ / ₀ provizije na četrletje v tekočem računu		
6	"	"	brez provizije za eskompt.		

Velika različnost torej bodisi glede obresti, bodisi glede provizije, in reči moramo, da je na Nemškem obrtni kredit povprečno predrag. Bojimo se pa, da bi pri nas, kjer obrtno združništvo še ni tako organizirano, kot na Nemškem, preiskovalec našel mnogo slabši rezultat.

Kako podpira dunajski mestni zastop malo obrt.

V seji dne 6. decembra 1901. dovolil je dunajski mestni zastop

sledečim obrtnim zadrugam v podporo strokovnih šol nastopne zneske:

Pasarjem 2000 kron, strugarjem 3000 kron, knjigovezom 1000 kron, slaščičarjem 800 kron, mizarjem 1000 kron, brivcem 400 kron, ključavničarjem 1000 kron, oštirjem in kavarnarjem 1400 kron, krojačem 1000 kron, sobnim slikarjem 600 kron, tapetnikom 1000 kron, kamno- in bakro-tiskarjem 800 kron, hotelirjem 1000 kron, mesarjem 1000 kron, tkalcem in posamen-

tirjem 600 kron, izdelovalcem orgelj in klavirjev 400 kron, pleteničarjem 400 kron, steklarjem 400 kron, optikom 400 kron, pleskarjem 400 kron, kotlarjem 400 kron, črevljarjem 800 kron, medarjem 400 kron, glavnkarjem 400 kron. Skupaj je torej dunajski mestni zastop dal za eno leto obrtnim zadrugam za šolske namene podpore nad 20.000 kron. Zares obrtnikom prijazno delovanje.

ZADRUGA

O kmetijskih skladiščih.

(Nadaljevanje.)

Poleg potrebnega denarja za zidanje skladišča, potrebuje skladiščna zadruga tudi obratnega kapitala, kojega višina se, kar je čisto naravno, ravna popolnoma po velikosti skladišča in po načinu njegovega poslovanja. V tem oziru se lahko ravna na trojen način:

1. Zadruga prevzame vse pripeljano žito za določeno ceno, ga očisti, sortira, napravi iz raznih žitnih vrst enake kvalitete in potem proda gotovo blago na lasten račun odjemalcem in kosumentom. Pri tem je prav lahko v stanu ugodno vplivati na krajevne cene, kajti takrat, ko določuje ceno, za katero hoče žito prevzemati, ji je treba vpoštevati le resnične stroške, kot so: obrestovanje poslopja in strojev in obratne glavnice, upravni stroški itd., ni se ji pa treba ozirati, kakor dela prekupec, na podjetniški dobiček.

Da bi dosegala velike dobičke samo na sebi, o, zato niso žitna skladišča! Ako more svojim članom ponuditi višje cene, nego prekupci, potem imajo ljudje vže itak svoj dobiček in se bodo z lahkim srcem odpovedali še posebnemu dobičku od skladišča.

Velik dobiček bi pa tudi davčna gosposka zasledila in obložila podjetje s primerno visokim davkom, kar se je že dogodilo.

Ako žitno skladišče plačuje višje cene nego prekupci, potem bo za te poslednje seveda slaba letina, ker žita ne bodo dobili v pest, pa ga tudi ne bodo mogli oddavati svojim odjemalcem, ker bo vsak posestnik hitel, da odda svoje žito žitnemu skladišču, ki plačuje višje cene. Najbrže bodo pa zviti prekupci v tem slučaju udarili na drugo struno, da se čim preje iznebe neljubega jim tekmeča; vedno in vedno se ponavlja o takih prilikah, da trgovci ponudijo višje cene nego skladišče in s tem je tudi glavni namen, namreč, dvigniti žitne cene, vže v resnici tudi dosežen.

Seveda morajo biti pri tem gospodarji dovolj oprezni in se ne smejo dati takim mimogredočim zmamam preslepiti; gotovo je namreč, da kakor hitro kmetijska trdnjava, žitno skladišče, preneha ali propade, da bodo žitni kramarji v istem trenutku vse poskusili, da zopet nadomeste „zaslužek“, ki jim je odšel vsled žitnega skladišča in da bodo žitne cene sedaj prav nizko nastavili, ko se nimajo bati nobene konkurence.

Seveda je potrebno za ta način poslovanja jako spretno in dobro vodstvo in precej obratne glavnice, da se more prejeta žito ne samo v gotovini izplačati, ampak, če je treba, tudi dalje časa držati v skladišču. Zato se ta način priporoča samo tam, kjer je gotov obratni kapital v dovoljni množini na razpolago; priporoča se bol za velika in največja združna podjetja, kjer se da splošno tržno stanje pazljujevše in z večjim razumom opazovati in zasledovati, nego je to mogoče pri manjših podjetjih.

2. Zadruga prevzame, očisti in sortira žito, obdrži samo očiščeno prednje žito, slabo žito pa vrne gospodarju bodisi strto (šrotavo) bodisi celo. Skladišče prevzame tedaj prav za prav žito samo v komisijonelno prodajo, pri čemur pa ima skladiščno vodstvo večinoma popolnoma proste roke, k večjemu se sem in tje pogodijo za neko najmanjšo ceno, pod katero žito ne sme iti naprej.

Pri tem je seveda treba čisto natančno preračunati pristojbine za čiščenje, sortovanje, ležanje, kurtažo za prodajanje, obresti in režijske stroške, da zamore skladišče tudi obstati.

Dasi se namreč tudi tu, kot v prvem slučaju, ne namerava ve-

lik dobiček, vendar pa zgube tudi ne sme biti, saj bi jo morali nositi itak oni, ki žito vkladajo. Vsakdo pa ve, da ljudje veliko raje pogrešajo nekoliko novčičev pri kvintalu, ki jih manj prejmo od žita, nego one groške, ki bi jih mogli za slučaj zgube potem v gotovini plačevati.

Majhna potreba obratne glavnice, da skoro nobena potreba — ker žita ni treba takoj plačati — in manjša odgovornost od strani vodstva so glavne vrline tega sistema, ki je zato pripraven posebno za manjše in za najmanjše zavode. Ker se pa pri tem nabere veliko žita popolnoma enake kakovosti in se lahko pošiljatve promptno in točno izvrše, zato imajo vendar tudi pri teh skladiščih gospodarji vse prednosti velike trgovine, ki jim pripomorejo do boljših cen.

Seveda bi morali vlagatelji žita pri tem na denar tako dolgo časa čakati, da bi skladišče blago v resnici oddalo; toda tega ni v istini potreba. Čemu imamo pa Raiffeisenove hranilnice in posojilnice? Te nam rade podajo močno roko v podporo, kakor dela na pr. žitno skladišče v Bilinu na Češkem. Stvar gre tako-le:

Žito pripeljem v skladišče, v malo minutah je očiščeno, slabo zopet na vozu, dobro pa stehano s samodelujočo tehtnico. V združni pisarni mi dajo na to listek, na katerem stoji množina pripeljanega dobrega blaga, dalje tržna cena ob tistem času za omejeno žito. S tem listkom ali vantom grem k domači hranilnici, ker mi dajo nanj $\frac{2}{3}$ — $\frac{3}{4}$ vrednosti pripeljanega žita kot na nekakšno zastavo. Na ta način se skladišču samemu z denarjem ni treba kar nič ukvarjati.

V bilinskem okraju na Češkem je 17 Raiffeisenovk, ki dajejo denar na skladiščne listke; seveda je pri tem skladiščna zadruga kot taka, ali pa je vsak ud zase član

pri oni posojilnici, od katere hoče imeti denar.

Združno skladišče izdaja na podlagi čiste (netto) teže skladiščne listke, na katere plačujejo posojilnice, da so zavarovane proti slučajnemu padanju cen, samo 80 odstotkov vsakokratne vrednosti, ki tudi sicer ni napeto visoko postavljena. Ko je žito prodano, pošlje skladiščna uprava račune na posojilnice in domača posojilnica izplača vsakemu članu vso ostalo ceno, ki se je iztržila za žito odbivši seveda skladiščne pristojbine (za čiščenje, sortiranje, magaciniranje, druge upravne stroške itd.) in majhne obresti za predujem, ki jih pa zadruga nosi skupno.

Sredi mej skladiščno zadrugo in Raiffeisenovimi posojilnicami stoji kot važen vmesni člen pri nas „Gospodarska Zveza“ v Ljubljani. In hvala Bogu, da je tako. Kajti na ta način zamorejo Raiffeisenove posojilnice potrebni kredit, ki ga potrebujejo za posojila na žito, dobiti na najpriprostejši in najcenejši način; na drugi strani pa združnemu vodstvu popolnoma odpade skrb, kje dobiti potrebnega obratnega kapitala.

Skladiščna zadruga postane lahko in po navadi član „Gospodarske Zveze“, ki jej otvori opravilni račun (konto): vse dohodke, ki jih dobiva zadruga s prodajo svojih pridelkov, pošiljajo kupci na „Gosp. Zvezo“, kjer se na konto zadruge vpišejo nji v dobro. Raiffeisenske posojilnice pa pošiljajo vsaki mesec zadrugi izkaz o žitnih posojilih in „Gosp. Zveza“ obremeni konto skladiščne zadruge v prid kontu dotičnih hranilnic, tako da se vsi računi izravnavajo na najboljši in najcenejši način.

3. Sem in tje, v gotovih slučajih je tudi umestno združiti v enem skladišču oba načina, o katerih smo doslej govorili, namreč: kupovanje na gotov račun in prevzemanje blaga v skladišče in v komisijonelno prodajo. To poslednje

gre seveda samo pri velikih množinah (Hale n. pr. pri 200 m q), ker bi se sicer skladiščni prostor brez potrebe zapravljajal. V takem slučaju pa se je treba vže pri zidanji skladišča na to ozirati, da se veliki magacin na priprost način lahko razdeli v posamezne pododdelke, ki imajo služiti posameznim vlagateljem.

Kateri izmed teh treh načinov je najboljši, to je pač težko reči, in se kratkoma tudi ne sme in ne more določiti; vedno je treba pri tem natančno uvaževati krajevne razmere.

Ravno to velja o najprimernejši velikosti skladišča: veliko skladišče ima zlasti kar zadeva denarno, financijelno stran mnogo prednostij: tako stane n. pr. žitno skladišče v Hale ob Sali, ki ima prostora za 8000 ton ali 800 vagonov (stalo je 432.000 kron) za vsakih 1000 kg prostora 54 kron; skladišče v Dobičenu, ki obsega 60 vagonov (stroški 60.000 kron) za vsako tona (1000 kg) 100 kron, in slednjič skladišče v Bilinu, ki obsega 20 vagonov (stalo je 40.000 kron) za vsako tona okrog 200 kron, pri čemur moramo pa pa opomniti, da so bili v zadnjem slučaju stavbinski stroški vsled neugodnih lokalnih razmer (drag stavbni material, visoka delavska plača itd.) nenavadno visoki.

Pri večjih podjetjih se amortizacijski stroški za stavbe in stroje, za upravo in oskrbovanje silno zmanjšajo; vsaj pa se da tudi samo pri velikem združnem skladišču misliti na pridobitev izvrstne, trgovski izobražene, skušene sile, ki je v stanu voditi celo podjetje. (Dalje pride.)

Denarni promet hranilnic in posojilnic.

Za mesec januar:

Hranilnica in posojilnica v Gorjah:
Prejemki 10751 K 60 h, izdatki 8591 K 90 h, denarni promet 19343 K 50 h, prejete hranilne vloge 5147 K 54 h, izplačane hranilne vloge 4803 K 92 h, dana posojila 1720 K 78 h, vrnena posojila 830 K.

Hranilnica in posojilnica v Rovih:
Prejemki 5290 K 32 h, izdatki 5290 K 32 h, denarni promet 10580 K 64 h, prejete hranilne vloge 2831 K 51 h, izplačane hranilne vloge 330 K — h, dana posojila 2100 K, vrnena posojila 160 K.

Hranilnica in posojilnica v Črnem vrh nad Idrijo: Prejemki 20560 K 91 h, izdatki 19300 K 55 h, denarni promet 39861 K 46 h, prejete hranilne vloge 7992 K 77 h, izplačane hranilne vloge 3880 K 56 h, dana posojila 1585 K, vrnena posojila 534 K 67 h.

Hranilnica in posojilnica v Domžalah: Prejemki 8026 K 83 h, izdatki 7021 K 15 h, denarni promet 15047 K 98 h, prejete hranilne vloge 1211 K 62 h, izplačane hranilne vloge 2915 K 15 h, dana posojila 4100 K — h, vrnena posojila 3 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah: Prejemki 6130 K 48 h, izdatki 5539 K 24 h, denarni promet 11660 K 62 h, prejete hranilne vloge 926 K 30 h, izplačane hranilne vloge — K — h, dana posojila 5260 K, vrnena posojila 3 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Mirnu pri Gorici: Prejemki 5245 K 15 h, izdatki 3624 K 47 h, denarni promet 8869 K 62 h, prejete hranilne vloge 3700 K 54 h, izplačane hranilne vloge 1221 K 40 h, dana posojila 220 K, vrnena posojila 1310 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Polhovem Gradcu: Prejemki 7800 K 63 h, izdatki 7547 K 79 h, denarni promet 15348 K 42 h, prejete hranilne vloge 5684 K 60 h, izplačane hranilne vloge 5453 K 66 h, dana posojila 1210 K, vrnena posojila 857 K 33 h.

VABILO

na

redni občni zbor

hranilnice in posojilnice v Strugah

registr. zadruge z neomejeno zavezo, koji se bode vršil v nedeljo dne 23.

marca 1902 ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih.

Dnevni red.

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računa.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi člane

Načelstvo.

VABILO

na

redni občni zbor

hranilnice in posojilnice na Vrhniki

registr. zadruge z neomejeno zavezo, koji se bode vršil v nedeljo dne 23. marca 1902 ob 4. uri popoldne v „Katol. Domu“ na Vrhniki.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računa za l. 1901.
4. Prememba pravil.
5. Volitev načelstva in načelnika.
6. Volitev nadzorstva.

7. Razni nasveti in predlogi načelstva.
8. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi vse združnike

Načelstvo.

NB. S tem naznanilom razveljavi se prvič na dne 16. marca 1902 že sklicani občni zbor in postane ta pravomočen.

VABILO

na

I. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Hrenovicah registr. zadruge z neomejeno zavezo, kateri se bode vršil v nedeljo dne 23. marca 1902, ob 3. uri popoldne v sobi hranilnice v kaplaniji.

Vspored:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računa za leto 1901.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

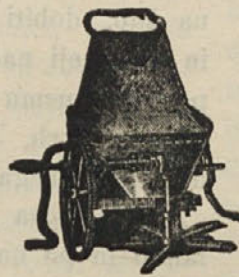
Hrenovice, 3. marca 1902.

Načelstvo.

Novo!

Novo!

Novo!

Ročni stroji za sejati

za deteljo, travna semena, rž, oves, ječmen, koruzo itd.

Prednosti: Prihranitev semena, rednost v sejanji, velikanska hitrost. Porabljenost po gorovji, jarkih in zakotjih. — Ceno in trpežno.

Cena: 50 K za en stroj proti povzetju z Dunaja.

Glavna prodajalnica: (124) 10-6

ECHINGER & FERNAU, Wien, XV. Neubaugürtel 7 u. 9.

~ Razglednike na zahtevanje. ~

Samo v teh zavojih se dobiva pristna, tako splošna priljubljena

Kathreinerjeva •••••
Kneippova sladna kava

Zaloga:

„Gospodarska

Zveza“

Ljubljani.

(129) 12-10

Ali želite:

mного jaje po zimi?
več dobrega mleka?
hitro debele rejene prešiče?
zdravo lepo govejo živino?
močno trpežno vožno živino?

potem mešajte s krmo samo

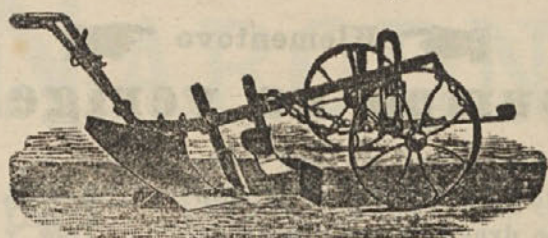
Barthelovo apneno klajo.

Za male stroške Vam ne bo nikdar

žal. Navodilo zastonj. ~ ~ ~ ~
M. BARTHEL & Co
Dunaj X, Keplergasse 20.

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Kdor rabi za spomlad

en dober plug, naj si ogleda naše jeklene pluge, katerih ni potreba nič držati, — za orati so veliko lažji in trpežnejši kakor navadni plugi.

Vsako dobi plug na poskušnjo

in ga lahko vrne, če mu ne ugaja.

Znano dobra in lahko tekoča vrtila, mlatilnice, slamoreznice, čistilnice, mlne za žito z kamni, mlni in stiskalnice za sadje in grozdje, vse vrste trombe in cevi za vodovode itd. v veliki izbiri v zalogi.

Samo blage prve vrste.

Traverze, železniške šine in vse potrebščine za stavbe dobi se po jako nizki ceni in točni postrežbi pri

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino na debelo in drobno in zaloga poljedelskih strojev

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

(135) — 5

Ing. Math. Quinz, Dunaj

III/2 Obere Weissgärberstr. 14.

Patent «Lanz»-ov

Posnemalnik za mleko

na roko in močno silo garantovano najboljše posnemanje.

140 12—3 Zaloga

vseh poljedelskih strojev stroji za košnjo po ameriškem sistemu Jones

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani pristrčno zahvalo za doposlane Jim stekleničice.

tinkture za želodec

in imenovali „Dvornim založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehalim G. Piccolijevo

želodčno tinkturo

katera kreпча želodec, pospešuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar „pri angelju“ v Ljubljani, na Dunajski cesti

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v skatljah po 12 in več steklenic. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Najizvrstnejši in priznано najboljši

(130) 6—6

plugi iz jekla na 1, 2, 3 in 4 rezala,

brane za travnike in mah, razdeljene in diagonalne,

poljski valarji, obročasti in iz gladke plehovine,

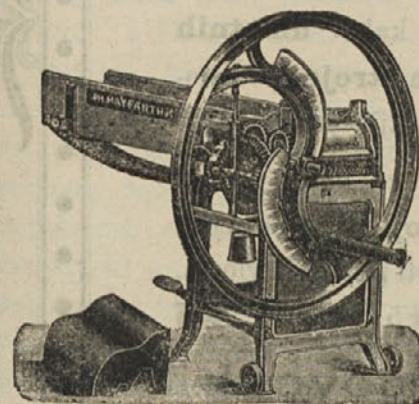
stroji za sejanje „Agricola“,

stroji za košnjo in žetev, za mrvo, deteljo in žito,

grablje za seno in žetev, za obračanje mrve,

patentovani sušilni aparati za sadje, prikuho itd.

Preše za vino in sadje, kakor tudi za vsako porabo

Mlinci za sadje in grozdje, stroji za obiranje grozdja.

Stroji za rezanico, na valčkih in z mazljivimi tečaji, jako lahko za goniti, pri čimur se prihrani za 40% moči.

Mlinci za debelo moko, reznice za repo.

stroji za mlatiti s patentovanimi

valčnimi, okroglimi in mazljivimi tečaji na roko, na vitál in za na par.

víteli (kupje) za naprego 1 do 6 živinčet.

Najnovejši mlinci za čiščenje žita, trijerji,

za roškanje turšice.

Samotvorne patentovane brizgalnice za pokončavanje grenkulje in trtne uši

„Syphonia“,

prenesljive

štedilne peči,

parniki za krmo, preše za seno in slamo

na roko, pritrdljive in za prepeljati, kakor tudi vse poljedeljske stroje

izdelujejo garantovano po najnovejši in priznано najboljši napravi

Ph. Mayfarth & Co.

c. kr. izklj. priv.

tovarne za poljedeljske stroje, livarne železa in fužine na par

DUNAJ, II./1. Taborstrasse št. 71.

750 delavcev.

Ustanovljene 1872.

Odlikovane s črez 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi sčtinami na vseh večjih razstavah.

Ilustrovani katalogi in mnoga priznanska pisma brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se radi sprejmó.

~~~~~ Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku. ~~~~~

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Rezniki in okoreninjeno ● ● ● trsje „Portalis“

kakor tudi požlahtnjeno, izvrstno vin-
sko vrsto labrnet sanvignon, 2—3
leta stare, prodaja po nizki ceni
oskrbnitvo grajščine na Raki, Dolenjsko.

(139) 3—3

C. kr. priv.
pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

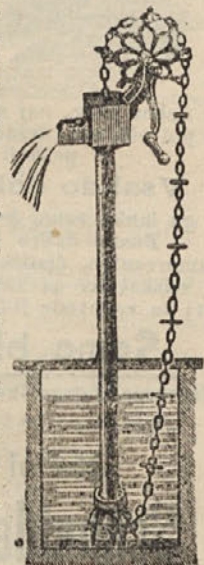
(134) 24—5

Ako se nočeš pri vsakem izpumpanju
gnojnice jeziti,
tedaj si kupi (142) 12—2

Klementovo pumpo na verige,

katera prekosi po svoji čudo-
vito veliki izvršitvi in trajnosti
vse druge pumpe. Ta ne ob-
stoji niti iz dil ali zaklopk, niti
iz usnjatih cevij.

Nemogoče je sploh, da
bi se zamašila, zamrznila
ali polomila; veliko posest-
nikov ne izda pri 20letni upo-
rabi niti vinarja za popravo.
Nad 3000 jih je v rabi; več
sto pohval o njih nam je došlo.
Razpošiljam to pumpo na 6te-
denski poskus; ako bi bila pa
ta nerabljiva, vzamem jo brez
vsake odkšodnine nazaj.

Josip Klement,

tovarna strojev v Hrobečih-Roudnici ob/L.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih
gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsako-
vrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi
vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim
preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlom.

Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg naprej.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!